

Barcelona, 7 de juny de 2019

 Nota de premsa IVÀLUA | Fundació Jaume Bofill

PRESENTACIÓ *QUÈ FUNCIONA EN EDUCACIÓ?* - 12 juny 2019 / 18h / Palau Macaya

Mestres que aprenen: què funciona en la formació permanent del professorat?

La formació permanent del professorat té un impacte positiu en els resultats de tots els perfils d'alumnat i en totes les etapes educatives

L'efecte positiu de la formació permanent és similar al de la reducció de les ràtios alumnes-professor a l'aula

Els programes de formació tenen més impacte quan ofereixen continguts vinculats a matèries concretes i s'adapten al dia a dia del mestre

El coaching, disposar d'espais de reflexió, activitats basades en l'acció, feedback expert i seguiment al llarg del temps són factors d'èxit dels programes

En el marc del projecte *Què funciona en educació?*, l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua) i la Fundació Jaume Bofill han promogut un informe que revisa els resultats de 200 estudis que analitzen de forma rigorosa l'impacte de diversos programes de formació permanent del professorat en el rendiment educatiu de l'alumnat i en el seu desenvolupament socioemocional. Els resultats d'aquesta revisió –la més extensa sobre el tema feta fins ara– es presentaran en un acte al Palau Macaya el proper **12 de juny**, a les 18h.

El context: la formació permanent del professorat, un model per definir

Un professorat ben preparat és condició necessària per a l'èxit educatiu. La recerca internacional fa temps que ha demostrat que, per als resultats educatius dels alumnes, és molt **més important tenir un “bon professor” que no pas quina sigui la ràtio de la classe**, les infraestructures del centre, els materials i recursos tecnològics disponibles o el currículum d'unes i altres assignatures.

Més encara, l'evidència també ha deixat clar que tenir un bon professor és **sobretot crucial per als alumnes que procedeixen de famílies socialment i educativament més vulnerables**.

Per tant, un professorat ben preparat, un professorat de qualitat és una garantia d'èxit per al sistema i les oportunitats educatives dels seus alumnes. En un moment com l'actual, on Catalunya té plantejats reptes educatius de primer ordre, com la lluita contra l'abandonament i les desigualtats educatives, tenir bons professors i en millora contínua és una aposta necessària.

Una part molt important de la qualitat docent depèn de la **formació inicial** dels mestres (estudis universitaris de grau i màster) i de la formació pràctica del professorat novell en els primers moments d'incorporar-se al centre (el que és conegut com a **inducció** a la docència). La recent creació del **Programa de Millora i Innovació en la Formació de Mestres (MIF)** així ho reconeix i avança en l'establiment d'un model estratègic i d'accions per a la formació inicial i la inducció a Catalunya, amb la participació del Departament d'Educació, la secretaria d'Universitats i Recerca i les nou universitats que imparteixen estudis d'educació.

Però és evident que les societats i que els contextos d'aprenentatge evolucionen ràpidament i, per tant, més enllà de la formació inicial i la inducció, la **formació permanent està cridada a ser una peça fonamental del desenvolupament professional dels docents** i un recurs clau de garantia de la seva qualitat.

I, per tant, a Catalunya caldria **dissenyar una estratègia clara i definida** de com ha de ser la formació permanent del professorat, un model que orienti i prioritzi enfocaments, continguts i metodologies i que tingui en compte l'evidència sobre aquells programes que funcionen millor.

A la pràctica, la formació permanent del professorat a Catalunya ofereix un **panorama ben heterogeni**: cursos sobre àrees específiques, sobre competències transversals, aspectes teòrics; durades i horaris diversos (des d'activitats puntuals a programes continuats durant el curs); metodologies presencials, virtuals, grupals, coaching; diferents esquemes de provisió (Departament d'Educació, ICE, ajuntaments, empreses), etc. I és també divers el paper que pot

tenir el mateix centre i els seus equips docents i directius com a agents de formació i desenvolupament professional.

A dia d'avui, la promoció d'unes o altres activitats formatives no ha tingut en compte l'**evidència internacional** sobre la seva efectivitat. Alhora, tampoc disposem a casa nostra d'estudis que avaluïn l'impacte dels nostres programes sobre les **competències docents** i els **resultats dels alumnes**.

Si volem avançar cap a un model de formació permanent de qualitat contrastada, que garanteixi i prioritzi els recursos en aquells programes més efectius, necessitem **saber quines modalitats d'inspecció funcionen millor a la pràctica, en quins contextos i per a quin perfil de centres i alumnes**.

L'informe: “Serveix la formació permanent del professorat per millorar els resultats educatius dels alumnes?”

Amb l'objectiu d'aportar evidències empíriques al debat sobre **com ha de ser el futur model de formació permanent del professorat a Catalunya**, l'**Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua)** i la **Fundació Jaume Bofill** han promogut **un informe que revisa els resultats de 200 estudis** que analitzen de forma rigorosa l'impacte de diversos programes de formació permanent del professorat en el rendiment educatiu de l'alumnat i en el seu desenvolupament socioemocional.

Les **principals conclusions** d'aquest informe indiquen (més detalls en l'**annex** d'aquesta nota):

- L'evidència demostra que els programes de formació permanent del professorat generen un **impacte positiu en el rendiment acadèmic** de l'alumnat. Aquest impacte és similar al que s'aconsegueix amb reduccions de ràtio alumnes-mestre, i superior a l'efecte que té comptar amb professors auxiliars.
- En el cas dels infants menors de 7 anys, es constata un efecte positiu sobre les seves **habilitats socioemocionals i comunicatives**.
- Els estudis posen de manifest que les activitats de formació permanent aconseguixen **canvis reals en la pràctica diària del professorat**, més enllà dels coneixements teòrics que hi pugin aprendre.

- Els programes són efectius en **totes les etapes educatives**, des del 0-3 fins a la secundària, i podrien tenir un impacte superior entre l'**alumnat vulnerable**.
- En particular, les activitats de formació permanent són més efectives quan:
 - Aborden qüestions pedagògiques rellevants per a cada **àrea de coneixement o de competència** (ex: un programa que transmet estratègies per ensenyar a sumar i a restar als infants). Programes de caràcter general tenen efectes petits o fins i tot nuls (ex: estratègies de gestió d'aula o de psicologia de l'aprenentatge).
 - Existeix coherència entre el contingut de la formació i el **context educatiu en què s'insereix el professorat** i l'alumnat a qui acompanya (quant al currículum, les activitats quotidianes del centre educatiu, i les pràctiques docents).
 - Els programes funcionen especialment bé quan inclouen: a) **coaching**, feedback expert i acompanyament al llarg del temps; b) espais per a la **reflexió** sobre la pròpia pràctica professional; c) activitats **d'aprenentatge basat en l'acció** (ex: pràctica docent, observació i avaluació de companys).

“Mestres que aprenen”

Què funciona en la formació permanent del professorat?

Els resultats ampliats de l'estudi d'evidències internacionals s'exposaran en un **acte públic al Palau Macaya el proper 12 de juny, a les 18h**, sota el títol **Mestres que aprenen: què funciona en la formació permanent del professorat?**

L'acte comptarà amb una taula rodona amb la presència de **Mar Camacho**, directora general d'Innovació, Recerca i Cultura Digital del Departament d'Educació; **Patricia Rey**, directora de l'Escola Samuntada de Sabadell; i **Bet Madera**, cap de formació de l'Associació de Mestres Rosa Sensat.

La presentació de l'estudi anirà a càrrec de la seva autora, **Núria Comas**, analista d'Ivàlua. També s'hi presentaran les conclusions d'un **seminari de treball de 30 persones expertes** –equips directius de centres, professors d'universitat en àrees de formació de mestres, ICEs, entitats formadores, sindicats i administració educativa– al voltant de com aquestes evidències s'haurien de llegir i traslladar al nostre context. **Jaume Ametller**, professor de la UdG i coordinador del Programa de millora i innovació en la formació de mestre (MIF), serà l'encarregat d'aterrar l'evidència internacional al nostre context.

En el debat es plantejaran preguntes clau al voltant de la formació de mestres:

- **Són realment efectius els programes de formació permanent del professorat?**
- **Aconsegueixen millorar les competències docents i els resultats dels alumnes?**
- **Com són els programes que aconsegueixen un major impacte?**
- **I a partir d'aquí, com podem avançar a Catalunya cap a un model de formació efectiu i sostenible?**

Mestres que aprenen: què funciona en la formació permanent del professorat?

Data: Dimarts 12 de juny de 2019, 18h

Lloc: Palau Macaya (Sala d'actes). Passeig de Sant Joan, 108, 08037 Barcelona.

Programa de l'acte i inscripcions gratuïtes:

<https://www.fbofill.cat/agenda/mestres-que-aprenen-que-funciona-en-la-formacio-permanent-del-professorat>

- **Benvinguda:** Marc Balaguer, director d'Ivàlua, i Ismael Palacín, director de la Fundació Jaume Bofill.
- **Presentació de l'informe** *Serveix la formació permanent del professorat per millorar els resultats educatius dels alumnes?* a càrrec de Núria Comas, analista d'Ivàlua.
- **Aterratge de les evidències al context català**, a càrrec de Jaume Ametller, professor de la UdG i coordinador del Programa de millora i innovació en la formació de mestre (MIF).
- **Taula rodona** amb la participació de:
 - **Patricia Rey**, directora de l'Escola Samuntada de Sabadell.
 - **Bet Madera**, cap de formació de l'Associació de Mestres Rosa Sensat.
 - **Mar Camacho**, directora general d'Innovació, Recerca i Cultura Digital del Departament d'Educació

El debat es podrà seguir **en directe per streaming** a través del web <http://www.fbofill.cat>

Inscripcions a l'streaming: <https://www.fbofill.cat/agenda/mestres-que-aprenen-que-funciona-en-la-formacio-permanent-del-professorat>

Participació a Twitter: #EduEvidències @ivalua_cat @FundacióBofill

Projecte Què funciona en educació?

El projecte **Què funciona en educació?**, promogut per Ivàlua i la Fundació Bofill té per objectiu revisar les evidències generades per la recerca rigorosa al voltant de les polítiques i els programes que milloren els aprenentatges, per tal d'informar el disseny de les polítiques educatives.

- En primer lloc, recollir evidències del que funciona en alguns àmbits clau de la **política educativa**; per a fer-ho, es publiquen revisions anuals de l'evidència al voltant de quatre temes clau.
- En segon lloc, informar les polítiques educatives; es programen un cicle de **seminaris** amb actors responsables del disseny d'intervencions, per contextualitzar les troballes i debatre al voltant de les seves implicacions en el context català.
- Finalment, el projecte vol estendre a la **comunitat educativa** la necessitat de fonamentar les pràctiques i les polítiques en l'evidència ja existent sobre el que funciona, així com promoure la incorporació d'aquests aprenentatges en les estratègies dels actors.

Més informació del projecte:

<http://www.ivalua.cat/generic/static.aspx?id=2989>

<http://www.fbofill.cat/projectes/que-funciona-en-educacio-evidencies-la-millora-educativa>

Els organitzadors

L'**Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques, Ivàlua**, és un consorci participat per la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i la Universitat Pompeu Fabra. La missió d'Ivàlua és promoure l'avaluació de polítiques públiques a Catalunya, com a eina de millora de l'acció de govern i de rendiment de comptes democràtic.

En el marc d'aquesta missió, Ivàlua té entre les seves finalitats la col·laboració amb les administracions públiques i entitats de caràcter social per a desenvolupar activitats d'**avaluació**, per **promoure l'ús efectiu dels resultats de l'avaluació** per part de les autoritats competents i per fer **difusió dels resultats** de l'avaluació al conjunt de la societat.

La **Fundació Jaume Bofill** és una fundació cultural privada creada l'any 1969. Des d'aleshores, les actuacions que duu a terme promouen el coneixement de la societat catalana, el debat de les noves idees i propostes per avançar cap a una major justícia social, i l'actuació de persones i col·lectius diversos que també busquin la transformació i el canvi social. Des de l'any 2009, la Fundació Jaume Bofill centra el conjunt de la seva activitat com a un *Think-and-Do tank* al voltant de l'educació i el seu context social, **impulsen iniciatives, recerques i debats per transformar l'educació a Catalunya**.

DADES DE CONTACTE

Premsa i comunicació:

Ivàlua: Jordi Miras Llopart - 93 554 53 00 - jordi.miras@ivalua.cat

Fundació Jaume Bofill: Miquel Àngel Alegre - 93 458 87 00 - malegre@fbofill.cat

Contacte per concertar entrevistes o demanar materials complementaris.

Projecte *Què funciona en educació?*

Ivàlua: Núria Comas - 93 554 53 00 - nuria.comas@ivalua.cat

Fundació Jaume Bofill: Miquel Àngel Alegre - 93 458 87 00 - malegre@fbofill.cat

MATERIALS COMPLEMENTARIS

Programa: <https://www.fbofill.cat/agenda/mestres-que-aprenen-que-funciona-en-la-formacio-permanent-del-professorat>

Web Ivàlua: www.ivalua.cat

Web Fundació Jaume Bofill: www.fbofill.cat

PRESENTACIÓ EN DIRECTE

Seguiment a Twitter: [#EduEvidències](https://twitter.com/EduEvidències).

Seguiment per streaming: web <http://www.fbofill.cat>

Annex: PRINCIPALS RESULTATS

Informe: Serveix la formació permanent del professorat per a millorar els resultats educatius dels alumnes?

Autora: Núria Comas López, analista d'Ivàlua.

Sobre l'estudi

- ✓ **Revisió sistemàtica** (“revisió de revisions”) en què se sintetitzen els resultats de 8 metanàlisis i 2 revisions d'evidència fetes arreu del món sobre l'**impacte** que diferents **programes de formació permanent del professorat** tenen sobre el rendiment educatiu dels alumnes i les pràctiques del professorat.

Programes i intervencions analitzades

- ✓ En aquesta revisió s'inclouen **programes de formació adreçats a professorat en actiu** de diverses etapes educatives (des de 0-3 fins a secundària). Aquests programes estan orientats a capacitar el professorat (amb uns coneixements, competències i actituds determinats) per a que transformi la seva pràctica docent, amb la finalitat d'acabar obtenint uns millors resultats educatius de l'alumnat.

Els programes de formació permanent per al professorat milloren els resultats de l'alumnat?

Funcionen?

- ✓ L'evidència demostra que els programes de formació permanent del professorat generen un **impacte positiu**, entre petit i mitjà, en el **rendiment acadèmic** de l'alumnat.
- ✓ L'impacte és similar en els infants menors de 7 anys, mesurat en l'efecte sobre les seves **habilitats socioemocionals i comunicatives**.
- ✓ Els programes també tenen un impacte positiu en la **transformació de la pràctica del professorat**; en aquest cas, de magnitud mitjana.

Quines modalitats funcionen millor i quines pitjor?

- ✓ Els programes que aborden **qüestions pedagògiques rellevants per a cada àrea de coneixement o de competència** es mostren especialment efectius (per exemple, un programa que transmet estratègies per ensenyar a sumar i a restar als infants).
- ✓ En canvi, els programes destinats a **aspectes generals, deslligats d'una matèria i d'un contingut substantiu particular** tenen efectes més petits o fins i tot nuls (per exemple, estratègies de gestió d'aula o de psicologia de l'aprenentatge en general).

- ✓ La **coherència entre el contingut de la formació i el context educatiu** en què s'insereix el professorat i l'alumnat a qui acompanya (quant al currículum, les activitats quotidianes del centre educatiu, i les pràctiques docents i el coneixement requerit per a les funcions específiques del professorat) podria ser un element d'èxit. Tot i que l'evidència és escassa, sembla que aquelles formacions congruents amb diversos d'aquests aspectes són més efectives, i que, en canvi, aquelles que no són congruents amb cap d'aquests aspectes tenen un impacte negatiu en el rendiment de l'alumnat.
- ✓ Els programes que incorporen alguna estratègia d'acompanyament com el **coaching** (presencial o virtual) tenen una efectivitat superior a la resta.
- ✓ En general, els elements relacionats amb l'efectivitat de les formacions són: disposar d'espais per a la **reflexió** sobre la pròpia pràctica professional, dur a terme activitats d'**aprenentatge basat en l'acció** (ex: fer docència, observar altres docents i avaluar-los...), disposar de **feedback** d'algú expert i gaudir d'un **seguiment** al llarg del temps, que assegurï la posada en pràctica.

En quin context funcionen millor els programes?

- ✓ Els programes són efectius en **totes les etapes educatives**, des del 0-3 fins a la secundària.
- ✓ L'impacte de la formació permanent en la pràctica dels professionals se sosté també per als docents que treballen amb **alumnat vulnerable**, i fins i tot podria ser superior.

Recomanacions

Per tal que la formació que el professorat realitza al llarg de la seva carrera professional serveixi efectivament per a **transformar la seva pràctica i millorar el rendiment de l'alumnat**, cal:

- ✓ Planificar la formació permanent en base als objectius curriculars dels centres i a les necessitats específiques del seu alumnat, i vincular la formació a les tasques i responsabilitats dels docents:
 - Per fer-ho efectiu, s'haurien de prioritzar fórmules d'**aprenentatge basat en l'acció** (l'exercici de la docència, l'observació i l'avaluació d'altres docents, etc.) i s'hauria de preveure que les formacions incorporessin temps i oportunitats per a **reflexionar sobre la pròpia pràctica docent** i per a **incorporar allò après** a la formació en l'exercici diari.
 - Així mateix, cal dissenyar formacions que incloguin **mecanismes d'acompanyament i seguiment** per als docents (com el *coaching*), per facilitar la transferència de coneixement, i eines i temps per tal que avaluïn les noves pràctiques.
- ✓ **Fonamentar** el contingut de la formació permanent **en les evidències** sobre l'**efectivitat** de les diverses estratègies educatives i sobre la manera en què els infants **adquireixen** coneixements i competències.
- ✓ **Avaluar** les diverses iniciatives de formació permanent per al professorat i identificar quins són els elements que fan que les formacions siguin realment efectives.